

Sygn. akt I C 768/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2022 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Ewa Tomczyk

Protokolant Anna Frankowska

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2022 roku w Piotrkowie Tryb.

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W.

przeciwko A. M.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną wobec powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. umowę darowizny zawartą pomiędzy J. M. i A. M. przed notariuszem Ł. D. (1) w formie aktu notarialnego Repertorium A nr 1046/2018, na podstawie której J. M. darował A. M. własność nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) oznaczonej w rejestrze gruntów numerem działki (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Radomsku została założona księga wieczysta nr (...) – w celu zaspokojenia wierzytelności powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. w kwocie 143.683,57 (sto czterdzieści trzy tysiące sześćset osiemdziesiąt trzy 57/100) złotych wynikających z: - prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 20 listopada 2020 roku wydanego przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej sygn. akt IV GNc 2780/20, - prawomocnego z nakazu zapłaty z dnia 8 stycznia 2021 roku wydanego przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej sygn. akt V GNc 3974/20 oraz z faktur VAT: nr (...) z dnia 09 września 2020 r., nr (...) z dnia 07 października 2020 r., nr (...) z dnia 06 listopada 2020 r., nr (...) z dnia 08 grudnia 2020 r., nr (...) z dnia 09 lutego 2021 r., nr (...) z dnia 01 marca 2021 r., nr (...) z dnia 10 marca 2021 r., nr (...) z dnia 26 kwietnia 2021 r., nr (...) z dnia 12 maja 2021 r.;

2. zasądza od pozwanego A. M. na rzecz powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. kwotę 12.602,00 (dwanaście tysięcy sześćset dwa) złote tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 768/21

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 24 maja 2021 r. skierowanym przeciwko pozwanemu A. M. pełnomocnik powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda czynności prawnej obejmującej umowę darowizny oraz oświadczenia o ustanowieniu służebności zawartej mocą aktu notarialnego sporządzonego dnia 1 marca 2018 r. przez notariusza Ł. D. (1) prowadzącego Kancelarię Notarialną w R. repertorium A nr 1046/2018, na podstawie której J. M. darował pozwanemu A. M. własność nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) obejmującą działkę nr (...) o powierzchni 0,4020 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Radomsku jest urządzona księga wieczysta nr (...). Nadto pozew zawierał żądanie zasądzenia zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

W piśmie procesowym z dnia 2.12.2021 r. pełnomocnik powoda doprecyzował powództwo wskazując, że uznanie czynności prawnej za bezskuteczną wobec powoda ma służyć ochronie wierzytelności powoda w kwocie 143.682,57 zł wg wyliczenia na dzień 25.11.2021 r., wskazując jednocześnie szczegółowo wykaz wierzytelności (k. 232 – 235).

Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych (k. 81-84). Zakwestionował, że zaskarżona czynność miała służyć pokrzywdzeniu przyszłych wierzycieli, nadto twierdził, że istnieje majątek znacznych rozmiarów, z którego wierzyciel może ewentualnie egzekwować przysługujące mu należności. Kwestionował również, że zachodzi niewypłacalność dłużnika, to jest, że egzekucja wobec zmarłego dłużnika była nieskuteczna.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Stronie powodowej będącej sprzedawcą energii elektrycznej przysługuje szereg wierzytelności wobec zmarłego J. M., stanowiących należność za dostarczoną przez powoda do siedziby przedsiębiorstwa zmarłego J. M. energię elektryczną na podstawie dwóch umów sprzedaży energii elektrycznej nr (...) z dnia 25 listopada 2019 r. i nr (...) z dnia 25 listopada 2019 r.

Suma tych należności na dzień 24 listopada 2021 r. wynosi łącznie 143.682,57 zł i wynika z: - prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 20 listopada 2020 roku wydanego przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej sygn. akt IV GNc 2780/20, - prawomocnego z nakazu zapłaty z dnia 8 stycznia 2021 roku wydanego przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej sygn. akt V GNc 3974/20 oraz z faktur VAT: nr (...) z dnia 09 września 2020 r., nr (...) z dnia 07 października 2020 r., nr (...) z dnia 06 listopada 2020 r., nr (...) z dnia 08 grudnia 2020 r., nr (...) z dnia 09 lutego 2021 r., nr (...) z dnia 01 marca 2021 r., nr (...) z dnia 10 marca 2021 r., nr (...) z dnia 26 kwietnia 2021 r., nr (...) z dnia 12 maja 2021 r.

Do sierpnia 2020 r. J. M. wywiązywał się z obowiązku płacenia za energię elektryczną dostarczaną przez powoda, przy czym od maja 2018 r. zaprzestał terminowego regulowania tych należności.

(bezsporne – nakazy zapłaty – k. 25-26, faktury – k. 27-35, umowy sprzedaży energii elektrycznej- k. 36-48, zestawienie płatności – k. 157-158)

W styczniu 2018 r. został wykryty u J. M. nowotwór wątroby.

(dowód: zeznania świadka L. M. – k. 227-228 odwrót)

Umową z dnia 1 marca 2018 r. zawartą przed notariuszem Ł. D. (2) w R. (Rep. A 1046/2018) J. M. darował własność nieruchomości stanowiącej jego majątek osobisty położonej w P. przy ul. (...) obejmującej działkę nr (...) o powierzchni 0,4020 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Radomsku jest urządzona księga wieczysta nr (...) swojemu synowi A. M., a A. M. ustanowił na rzecz swoich rodziców J. M. i L. M. nieodpłatną, dożywotnią służebność osobistą polegającą na prawie wspólnego korzystania z budynku mieszkalnego posadowionego na działce (...) oraz na prawie korzystania z działki w zakresie niezbędnym do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych. Wartość rynkową przedmiotu darowizny strony określały na 260.000 zł

(dowód: umowa darowizny –k. 259-262, wydruk księgi wieczystej – k. 14-24)

J. M. w związku z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą w postaci młyna zawarł z Bankiem Spółdzielczym w P. dwie umowy kredytu:

- z dnia 7.05.2019 r. z prawem zadłużania się w rachunku bieżącym do kwoty 600.000 zł w okresie od dnia 7.05.2019 r. do dnia 6.05.2020 r.,

- z dnia 30.09.2020 r. z prawem zadłużania się w rachunku bieżącym do kwoty 558.000 zł w okresie od dnia 30.09.2020 r. do dnia 29.09.2021 r.

(dowód: umowy – k. 265-271)

W zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym 2018 r. J. M. wykazał dochód z tytułu emerytury w kwocie 8.267,35 zł oraz innego źródła w kwocie 10.745,75 zł, zaś z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej wykazał przychód w kwocie 5.891.656 zł, koszty uzyskania przychodu w kwocie 5.771.868 zł oraz dochód w kwocie 118.788 zł.

(dowód: PIT-37 – k. 190- 191, PIT -36 L - k. 192-194)

W zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym 2019 r. J. M. wykazał dochód z tytułu emerytury w kwocie 28.022 zł, zaś z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej wykazał przychód w kwocie 4.797.796 zł, koszty uzyskania przychodu w kwocie 4.716.318 zł, oraz dochód w kwocie 81.477,24 zł.

(dowód: PIT-37 – k. 198- 199, PIT -36 L - k. 195-197)

J. M. zmarł w dniu 8 lutego 2021 r.

(bezsporne)

L. M. – żona zmarłego J. M. została ustanowiona zarządcą sukcesyjnym przedsiębiorstwa zmarłego J. M.. J. M. nie sporządził testamentu, miał jedyne syna A. M., nie miał dzieci pozamałżeńskich ani przysposobionych, w małżeństwie obowiązywał ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej.

(dowód: wypis aktu notarialnego z dnia 16.02.2021 r. Rep.A Nr 978/2021 – k. 49 – 52)

Z pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego L. M. zrezygnowała w dniu 19.07.2021 r.

(dowód: wypis aktu notarialnego z dnia 19.07.2021 r., Rep. A Nr 6103/2021 – k 165- 166)

W związku z zadłużeniem wobec powoda toczyło się przeciwko J. M. postępowanie egzekucyjne, które następnie toczyło się z udziałem zarządcy sukcesyjnego z majątku przedsiębiorstwa w spadku zmarłego J. M..

J. M. i jego żona L. M. byli na prawach wspólności majątkowej właścicielami nieruchomości położonej w P. objętej księgą wieczystą nr (...). Nieruchomość ta jest obciążona dwoma hipotekami na rzecz Banku Spółdzielczego w P. do kwoty 1.020.000 zł i 948.600 zł, przy czym wierzytelność Banku z tytułu udzielonego kredytu udzielonego w dniu 7 maja 2019 r. zabezpieczona hipoteką 1.020.000 zł została spłacona w dniu 30.09.2020 r. i bank zezwolił na wykreślenie na zwolnienie nieruchomości z hipoteki.

(dowód: postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Radomsku R. T. z dnia 23 kwietnia 2021 r. sygn. akt GKm 17/21 -k. 53, wydruk księgi wieczystej nr (...) – k. 56-60, pismo Banku Spółdzielczego w P. z dnia 18.06.2021 r. – k. 90)

Nieruchomość ta jest zabudowana budynkiem produkcyjnym – młyna zbożowego o powierzchni użytkowej 444,65 metrów kwadratowych, budynkiem wagi i zadaszoną wiatą.

Wartość tej nieruchomości na potrzeby zabezpieczenia wierzytelności kredytodawcy w maju 2018 r. została oszacowana na kwotę 941.347 zł.

(dowód: operat szacunkowy – k. 167-182)

Natomiast w toku postępowanie egzekucyjnego wartość tej nieruchomości dla potrzeb spisu inwentarza po zmarłym J. M. została określona na kwotę 551.000 zł.

(dowód: operat szacunkowy – k. 322- 336)

W toku postępowania egzekucyjnego komornik ustalił, że dużą część pojazdów mechanicznych należących do J. M. pozwany oraz jego matka L. M. zbyli, by zaspokoić niektórych wierzycieli.

(dowód: pismo komornika z dnia 15.07.2021 r. – k. 206)

W dniu 21 sierpnia 2021 r. przedsiębiorstwo (...) zostało wykreślone z ewidencji działalności gospodarczej.

(dowód: wydruk z (...) k. 207)

J. M. był zadłużony w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą wobec wielu przedsiębiorców, w tym wobec B. R., W. P., K. I. i J. R. a jego zadłużenie na dzień 25.11.2021 r. wynosiło około 400.000 zł.

(dowód: faktury – k. 237-239, nakazy zapłaty – k. 245, 247, 248)

L. M. jako zarządca sukcesyjny przedsiębiorstwa w spadku zmarłego J. M. złożyła w dniu 20 lipca 2021 r. do Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. wniosek o ogłoszenie upadłości przedsiębiorstwa zmarłego wskazując, że przedsiębiorstwo utraciło zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań.

(dowód: kopia wniosku – k. 309)

Wniosek o ogłoszenie upadłości został zwrócony, co zostało zaskarżone do sądu II instancji, zażalenie nie zostało do chwili obecnej rozpoznane.

(bezsporne)

Obecnie przed Sądem Rejonowym w Radomsku toczy się postępowanie z wniosku powoda o stwierdzenie nabycie spadku po J. M. – sygn. akt I Ns 213/21, przy czym A. M. odrzucił spadek po swym ojcu. Nadto przed Komornikiem przy Sądzie Rejonowym w Radomsku R. T. toczy się postępowanie w przedmiocie sporządzenia spisu inwentarza – sygn. Kmn 137/21.

(bezsporne)

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd pominął zeznania zgłoszonych przez pozwanego świadków A. K., M. Z., R. O. jako że świadkowie ci nie posiadali wiadomości co do istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne, a jego podstawę stanowiły przepisy dotyczące skargi pauliańskiej.

Zgodnie z art. 527 § 1 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1), przy czym czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2). Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3).

Jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528 k.c.).

Jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny (art. 529 k.c.).

Pojęcie niewypłacalności o którym mowa w art. 527 § 2 k.c. nie jest tożsame z określoną w art. 11 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1228) przesłanką ogłoszenia upadłości dłużnika. Stan ten nie jest więc zależny od wskaźnika bilansu dłużnika czy braku wykonywania wymagalnych zobowiązań w terminie, lecz stan ten należy rozumieć jako brak środków umożliwiających wywiązanie się przez dłużnika z zobowiązań. Wyższy stopień niewypłacalności oznacza zaś dalsze pogłębienie tego stanu przez pomniejszenie substancji majątku czy ograniczenie wypłacalności, które w większym stopniu zmniejszają szanse na zaspokojenie wierzyciela (por. wyrok z dnia 18 kwietnia 2010 r., V CSK 183/09). Dłużnik niewypłacalny to taki, który przez czynność prawną pomniejsza swoją substancję majątkową, a zatem zwiększając stopień swojej niewypłacalności – naraża się na skargę pauliańską, za długi bowiem odpowiada całym swoim majątkiem, wszystkimi jego składnikami (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 18.09.1998 r. III CKN 612/97). Mając na uwadze powyższe rozważania wskazać należy, iż sam fakt dokonania przez dłużnika określonej czynności prawnej nie powoduje naruszenia żadnych praw wierzyciela, o ile ten może zaspokoić swą wierzytelność z innego majątku dłużnika. Dopiero w sytuacji gdy jest to niemożliwe przysługuje mu ochrona przewidziana w art. 527 k.c. Pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, to jest musi istnieć w dacie wystąpienia z żądaniem uznania jej bezskuteczności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2011 r., V CSK 493/10, z dnia 5 marca 2008 r., V CSK 471/07, z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CK 806/04, z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 280/00).

Pojęcie niewypłacalności sprowadza się zatem do oceny realnej możliwości zaspokojenia wierzyciela przez dłużnika w chwili zaskarżenia czynności.

Przepisy art. 527 – 529 k.c. stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli (art. 530 k.c.).

W judykaturze prezentowane jest stanowisko, że dłużnik działa w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli także wtedy, gdy w chwili dokonywania czynności liczy się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli w przyszłości i dokonywana czynność może być połączona z ich pokrzywdzeniem. W świetle tego poglądu pojęcie zamiaru pokrzywdzenia wymaganego przez art. 530 k.c. nie powinno podlegać wykładni zawężającej, gdyż czyniłoby to ochronę przyszłych wierzycieli iluzoryczną. W tym ujęciu świadomość możliwego pokrzywdzenia wierzycieli jest wystarczającą podstawą dla przyjęcia zamiaru ich pokrzywdzenia, albowiem działanie ludzkie obejmuje w zasadzie nie tylko następstwa zamierzone, ale i te, których jakkolwiek nie chce się wywołać, przewiduje się je jako jednak możliwe, a zarazem zatem i objęte wolą działającego (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 7.02.2008 r., V CSK 434/07, z 6.03.2009 r., II CSK 592/08, z 29.11.2017 r., II CSK 86/17, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 11.1.2018 r., I ACa 1024/17). Oznaczałoby to, że dłużnik działa z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych także wtedy, gdy przewiduje taką ewentualność i się na nią godzi (zamiar ewentualny).

Ciężar wykazania przesłanek z art. 530 k.c., w tym zamiaru dłużnika co do pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych, spoczywa na wierzycielu, a przy ustalaniu przesłanek stosowania art. 530 k.c. istotne znaczenie odgrywają zasady doświadczenia życiowego, znajomość praktyki prowadzenia działalności gospodarczej i realia obrotu. Ustalając zamiar pokrzywdzenia jako okoliczność o charakterze subiektywnym, związaną z określonym stanem woli (świadomości) dłużnika, sąd może stosować domniemania faktyczne i sięgać do wnioskowań opartych na zewnętrznych, obiektywnych i weryfikowalnych przesłankach, jeżeli wnioskowanie takie jest uzasadnione w świetle zasad doświadczenia życiowego, wiedzy ogólnej i logiki (art. 231 k.p.c.). Na zamiar dłużnika co do pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych mogą wskazywać okoliczności towarzyszące zawarciu czynności prawnej lub następujące po jej dokonaniu (np. to, że po uzyskaniu korzyści przez osobę trzecią ta oddaje przedmiot korzyści do dalszego wyłącznego używania przez dłużnika, pozostając jedynie jej „formalnym właścicielem” na czas zgłaszania potencjalnych roszczeń przez wierzycieli) oraz sama treść tej czynności. Zasady logiki i doświadczenia życiowego mogą bowiem in concreto nakazywać przyjęcie, że celem takiej czynności jest jedynie usunięcie danego przedmiotu z majątku dłużnika na czas

potencjalnego dochodzenia roszczeń przez jego wierzycieli (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku z wyroku z dnia 10.2.2016 r., I ACa 945/14, Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 5.1.2017 r., I ACa 510/16).

Jeśli przy dokonywaniu czynności prawnej z osobą trzecią dłużnikowi przyświecał inny cel niż pokrzywdzenie wierzycieli przyszłych, skarga pauliańska oparta na art. 530 k.c. nie może zostać uwzględniona (wyroki Sądu Najwyższego z 29.5.2015 r., V CSK 454/14, z 24.11.2017 r., III CSK 320/16). Także jeśli kwestionowana czynność, na tle sytuacji podmiotu jej dokonującego, ma racjonalne uzasadnienie, a „skutek krzywdzący” jest jedynie dodatkowym i niezamierzonym, choć przewidywalnym efektem tej czynności, zaskarżenie czynności na podstawie art. 530 k.c. nie będzie usprawiedliwione (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 9.10.2015 r., V ACa 263/15).

Pozwany nie negował faktu przysługiwania stronie powodowej wierzytelności wobec zmarłego J. M. oraz wysokości tej wierzytelności.

Nie budzi wątpliwości w okolicznościach sprawy również stan niewypłacalności dłużnika – mimo prowadzenia od 2021 r. postępowania egzekucyjnego powód jako wierzyciel nie został zaspokojony. Gros wierzytelności nie została jeszcze zasądzona w związku z faktem śmierci w toku postępowań dłużnika. Nieruchomość będąca przedmiotem zaskarżonej czynności przez powoda, stanowiła wartościowy składnik majątku dłużnika i niewątpliwie wierzyciel mógłby skierować do niej egzekucję.

Bez znaczenia dla oceny faktu pokrzywdzenia wierzyciela jest eksponowany przez pozwanego fakt istnienia innego majątku dłużnika w postaci nieruchomości objętej księgą wieczystą (...). Trudno bowiem uznać, że powyższy składnik majątku rzeczywiście umożliwi powodowi zaspokojenie się z tej nieruchomości, jeżeli uwzględni się, że nieruchomość ta zabezpieczona jest hipoteką do kwoty 948.600,00 zł na zabezpieczenie kredytu przedsiębiorstwa w spadku zmarłego J. M., z tytułu którego obecnie obciąża przedsiębiorstwo w spadku kwota 553.000,00 zł. Nawet przyjmując sugerowaną przez pozwanego wartość tej nieruchomości na kwotę około 1.000.000 zł przy przejęciu, że nieruchomość ta stanowiła przedmiot wspólności majątkowej, tylko połowa tej wartości przynależy do masy spadkowej po zmarłym dłużniku, co daje wartość niższą niż zadłużenie rzeczowe z tytułu hipoteki w kwocie 553.000 zł, - powyższe czyli już nierealnym zaspokojenie powoda, przy uwzględnieniu wysokości przysługującej mu wierzytelności. Powyższe prowadzi do konstatacji, że zaskarżona w tym postępowaniu czynność dłużnika doprowadziła bądź co najmniej pogłębiła niewypłacalność J. M.. J. M. zmarł, wprawdzie jego zadłużenie zostało odziedziczone przez jego spadkobierców, jednakże ich krąg na chwilę obecną nie został ustalony, z pewnością nabędą oni spadek z dobrodziejstwem inwentarza, co spowoduje, że jego wierzyciele, w tym powód nie uzyskają żadnego zaspokojenia. Obecnie działalność prowadzona przez J. M. została wykreślona z ewidencji działalności, a świadomość niewypłacalności miał zarządca sukcesyjny w osobie żony J. M. składając wniosek o ogłoszenie upadłości. Konkludując -zaskarżona czynność w postaci umowy darowizny zniweczyła możliwość skierowania egzekucji do nieruchomości stanowiącej uprzednio własność dłużnika.

Przechodząc do oceny przesłanki pokrzywdzenia wierzyciela wskazać należy, że dłużnik działał co najmniej z zamiarem ewentualnym pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. W dacie jej dokonania dłużnik prowadził działalność gospodarczą, a poprzez zawarcie umowy wyzbył się głównego i najbardziej wartościowego składnika swojego majątku (stanowiącego jego majątek osobisty), z którego mogłaby być przeprowadzona skuteczna egzekucja wierzytelności przyszłych wierzycieli, wszak od wielu lat prowadził działalność gospodarczą, i winien się liczyć, że w związku z prowadzoną działalnością może mieć w przyszłości wierzycieli, a dokonywana czynność może być połączona z ich pokrzywdzeniem i co najmniej godził się na to.

Twierdzenia pozwanego co do przyczyn dokonania darowizny – to jest że czynność ta miała związek z powzięciem przez dłużnika wiadomości o jego chorobie onkologicznej nie mogą być traktowane jak racjonalne uzasadnienie do jej dokonania. Dłużnik bowiem był wyłącznym właścicielem przedmiotowej nieruchomości, która została obciążona służebnością mieszkania na rzecz dłużnika i jego żony. Zważywszy, że obdarowany nieruchomością pozwany był jedynym dzieckiem dłużnika, w przypadku jego śmierci nabyłby własność nieruchomości w drodze dziedziczenia.

Pozwany zaspakajał swoje potrzeby mieszkaniowe poza darowaną mu nieruchomością i do śmierci mieszkał na niej dłużnik z żoną.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił przepis art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Koszty poniesione przez powoda wyniosły łącznie 12.602 zł (7.185 zł – opłata od pozwu, 5400 zł – koszty zastępstwa procesowego, 17 zł – wydatek na opłatę skarbową od pełnomocnictwa).

Nie został uwzględniony wniosek pełnomocnika powoda o zasądzenie tych kosztów wraz z odsetkami. W myśl art. 98 § 1¹ k.p.c. od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone, do dnia zapłaty. Jeżeli orzeczenie to jest prawomocne z chwilą wydania, odsetki należą się za czas po upływie tygodnia od dnia jego ogłoszenia do dnia zapłaty, a jeżeli orzeczenie takie podlega doręczeniu z urzędu - za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

Powyższy przepis został wprowadzony do kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469).

Jak wskazano w uzasadnieniu rządowego projektu tej ustawy odsetki od przyznanego zwrotu kosztów procesu należą się z mocy ustawy obok samego zwrotu, co oznacza, że nie jest potrzebny odrębny wniosek o ich przyznanie ani odrębne rozstrzygnięcie o ich przyznaniu; wystarczy samo rozstrzygnięcie o przyznaniu zwrotu kosztów procesu (str. 147 uzasadnienia).

Takie samo stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 sierpnia 2020 r., (IV CSK 218/20), wskazując, że odsetki od kosztów postępowania kasacyjnego zasądzonych na rzecz pozwanej przysługują z mocy samego prawa w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia Sądu Najwyższego wraz z uzasadnieniem powodowi do dnia zapłaty (art. 98 § 1¹ k.p.c.), podzielając poglądy doktryny, że odsetki te - w przeciwieństwie do odsetek o których mowa w art. 98 § 1² k.p.c. - nie wymagają odrębnego zasądzenia przez Sąd i może je naliczyć w razie potrzeby komornik.

Powyższy pogląd jest akceptowany przez doktrynę (por. Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz Andrzeja Zielińskiego, Kodeks postępowania cywilnego Komentarz Henryk Haak - w systemie Legalis).